

«Тасдик мекунам»
Ректори Донишгоҳи давлатии молия
ва иқтисоди Тоҷикистон,
нии дотсент Абдуалимзода Ҳ.А.

2023c.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон

Диссертасияи Сафаров Баҳром Гулматович дар мавзуи «Масъалаҳои назариявии рушди иқтисоди кӯшод дар шароити тақвияти муносабатҳои ҳамгирои минтақавии иқтисодӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.01 – Назарияи иқтисодӣ (08.00.01.01 – Назарияи умумии иқтисодӣ (иқтисоди сиёсӣ)) дар кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон иҷро шудааст.

Дар рафти иҷрои диссертасия Сафаров Баҳром Гулматович докторант-унвончӯйи кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ба шумор мерафт.

Сафаров Баҳром Гулматович соли 1998 Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистонро (холо Донишгоҳи миллии Тоҷикистон) аз рӯи ихтисоси муносабатҳои иқтисоди байналхалқӣ хатм намудааст. Сафаров Баҳром Гулматович соли 2004 рисолаи номзадии худро дар мавзуи «Рыночные механизмы реализации экспортного потенциала Республики Таджикистан» аз рӯи ихтисоси 08.00.01 – Назарияи иқтисодӣ (08.00.01.01 – Назарияи умумии иқтисодӣ (иқтисоди сиёсӣ)) дар шурои диссертационии Институти таҳқиқоти иқтисодӣ №М.737.008.01. назди Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мувафакият ҳимоя намуда соҳиби дипломи номзади илмҳои иқтисодӣ гардид.

Мушовири илмии докторант - доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Сайдмуродзода Лутфулло Ҳабибулло мебошад.

Диссертасияи Сафаров Баҳром Гулматович дар мавзуи «Масъалаҳои назариявии рушди иқтисоди кӯшод дар шароити тақвияти муносабатҳои ҳамгирои минтақавии иқтисодӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.01 – Назарияи умумии иқтисодӣ (иқтисодӣ сиёсӣ) дар ҷаласаи кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ба таври ошкоро аз 30 августи соли 2023, суратмаҷлиси №5 муҳокима гардидааст. Ба диссертасия аз ҷониби мӯкарризон баҳои мусбат дода шуда, пас аз ислоҳи камбуҷиҳо ба зинаи навбатии ҳимоя тавсия карда шудааст.

Мавзуи таҳқиқоти диссертационии Сафаров Баҳром Гулматович дар ҷаласаи Шурои олимони Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон 06.04.2007, протоколи №3/4 тасдик шудааст.

Дар натиҷаи мухокимаи диссертатсияи Сафаров Баҳром Гулматович дар мавзуи «Масъалаҳои назариявии рушди иқтисоди кушод дар шароити тақвияти муносабатҳои ҳамгирои минтақавии иқтисодӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёғти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.01 – Назарияи иқтисодӣ (08.00.01.01 – Назарияи умумии иқтисодӣ (иктисоди сиёсӣ)) чунин хулосаҳо бароварда шуд:

Тавсифи умумии таҳқиқот

1. Баҳои кори иҷрошуда. Яке аз муҳимтарин ҳусусияти иқтисодиёти муосири ҷаҳоншавӣ кушодагии иқтисодиёти қишварҳо мебошад, ки он ҳаракати озоди омилҳои истеҳсолот, рушди занҷираи истеҳсолот, дастрасӣ ба технология, инчунин тавссеаи равандҳои ҳамгироӣ ва алоқаҳои мустаҳкамни иқтисодии байни мамлакатҳоро таъмин менамояд. Қишварҳои дорои иқтисодиёти кушод ҳам суръати баланди рушди иқтисодро нишон дода тавонистанд ва ҳам тафовути даромади аҳолиро дар дохили қишвар аз байн бурда, ба ин васила сатҳи камбизоатиро дар қишвар коҳиш дода, зуд ва бомувафқият ба иқтисоди бозорӣ гузаштанд. Ислобот гардидааст, ки роҳи автаркия ва ба кувваи худӣ такъя намудан ба таракқиёти иқтисодиёти монеа гашта, боиси қафомонии мамлакат дар ҷаҳони муосир мегардад.

Аmmo иқтисоди кушод ҳанӯз нишондиҳанда дар бораи муваффакияти иштироки қишвар дар равандҳои ҷаҳонишавӣ нест. Аз ин рӯ, кушодагии иқтисодиёти мақсади ниҳоӣ набуда, он танҳо шарти нигоҳ доштани модели муосири фаъолияти иқтисодӣ дар ҷаҳони муосир мебошад.

Дар марҳалаи кунунии таракқиёти иқтисодиёти кушоди Ҷумҳурии Тоҷикистон иҳтилофҳои зиёде мавҷуданд. Гарчанде меъёру қоидаҳои бозорӣ ва робитаҳои иқтисодии хориҷӣ тақвият ёфта, ҳаҷми савдои хориҷӣ афзоиш ёфта бошад ҳам, вале то ҳанӯз амалиётҳои ҷории баланси пардоҳт манғӣ буда, қарзи берунаи қишвар афзоиш ёфта, хичрати кувваи корӣ ва норасони рушди технологий-инноватсионӣ ба назар мерасанд, ки он аз ҳолати ба таври зарурӣ истифода нагаштани имкониятҳои иқтисодиёти берунӣ дар таъмини рушди иқтисодиёти қишвар шаҳодат медиҳад. Бар замми ин, таъсири омилҳои беруна ба иқтисодиёти мамлакат тайи солҳои охир зиёд гашта истодааст, ки ин ҳолат вобастагии иқтисодиёти миллиро аз иқтисодиёти беруна афзоиш медиҳад. Бад шудани вазъи иқтисодии шарикони асосии иқтисодӣ бевосита ба тавозуни иқтисодии берунӣ таъсир расонд, ки дар натиҷа қурби пули миллӣ паст рафт, қобилияти ҳаридории он низ суст шуд.

2. Саҳми шаҳсии довталаб. Таҳлили таҳқиқоти диссертационӣ ва интишороти асосии муаллиф саҳми шаҳсии ўро дар ба даст овардани натиҷаҳои химояшаванди таҳқиқот муайян мекунад. Аз ҷумла, муаллиф бори нахуст роҳҳои ҳамгироиҳои минтақавии иқтисодии иқтисоди кушоди Ҷумҳурии Ҷумҳурии Тоҷикистонро мавриди таҳқиқ қарор дода, равандҳои мезосатҳи ҳамгироиро муайян намуда, равиши мушаххаси концептуалии иштироки самараноки қишвар дар раванди ҷаҳонишавии муосирро асоснок ва пешниҳод намудааст.

3. Дараваи эътимоднокии натицаҳои таҳқиқот бо гузаронидани таҷрибаҳо, дакиқии маълумот, кифоягии ҳачми маводи таҳқиқотӣ, коркарди омории натицаҳои таҳқиқот ва интишорот тасдиқ мегардад. Дар таҳқиқоти анҷомгардида ҳамаи он масъалаҳое, ки дар самти такмили ҳамгирий зарурӣ мебошанд, таҳлил гардида, тавассути маълумотҳои дакики соҳавӣ асоснок карда шуда, пайдарпайии таҳқиқи назария, методология ва амалия дар сатҳи зарурӣ арзёбӣ гардидаанд. Ҳамчунин тамоми масъалаҳо ва пешниҳоду арзёбихо бо далелу ракамҳои оморӣ, хисботи кумитаҳо, вазорату идораҳои даҳлдор вобаста ба мавзуи таҳқиқгардида асоснок карда шудаанд. Ҳулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмии натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавӣ асос мейбанд.

4. Мақсади таҳқиқот. Омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣ ва методологии рушди кишварҳои рӯ ба тараққии дорои иқтисодӣ кушод дар шароити тақвияти муносибатҳои ҳамгирии минтақии иқтисодӣ ва дар ин замана муайян кардани самтҳои афзалиятноки иштироқи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар раванди ҳамгирии минтақавии иқтисодӣ мебошад.

5. Навғонии илми таҳқиқот. Навғониҳои илмии таҳқиқоти диссертационӣ аз ҳалли масъалаҳои назариявӣ ва амалии муайян кардани қонуниятиҳои рушди иқтисоди кушод дар кишварҳои рӯ ба тараққӣ ва таҳсияи стратегияи иқтисодии ҳориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тақвияти иштироқи кишвар дар иттиҳодияҳои ҳамгирии минтақавӣ иборат мебошад.

Натиҷаҳои зерини муҳимтарин ба даст оварда шудаанд, ки **навғонии илмии таҳқиқотро** муайян мекунанд:

- дар асоси таҳлили назариявӣ-илмӣ, концептуалӣ, мукоисавӣ ва таҷрибай амалии рушди кишварҳои ҷаҳон мағҳум ё категорияи иқтисодии “иктисоди кушод” васеъ карда шуда, шакли муосири зуҳуроти он дар сатҳи макро ва мезоиқтисод таҳлил ва амиқ карда шудааст. Дар ин замана қонуният ва тамоюли рушди кишварҳои дорои иқтисоди кушод дар шароити тақвияти ҳамгирии минтақавии иқтисодӣ ҳамчун самти ташаккули бартарияти рақобатии онҳо дар шароити муосири ҷаҳонишавӣ, асоснок карда шудааст;
- исбот карда шуд, ки “минтақаи дорои имконияти ҳамгирий”, ки ҳудуди маҳсуси иқтисодии ҳамгиришудаи ҷаҳони муосир буда, дар заминан ташаккули инфрасоҳтори моддии ҷаҳонишавӣ, яъне роҳҳои нақлиётӣ, коммуникатсионӣ ва алока, инчунин истифодаи якҷояи захираҳои иқтисодии наздисарҳади давлатҳои ҳамгири ва механизми ҷуброни арза ва тақозои мутавозин ба молҳои содиршаванда ба вучуд меояд, ҳамчун категорияи иқтисодӣ муносибатҳои ҳамгирии минтақавии иқтисодии кишварҳоро дар сатҳи мезоиқтисод ифода намуда, дар муқоиса бо назарияи ҳамгирии ҳатии Баллас шакли ҳамгирии минтақавии иқтисодии ғайрихаттиро инъикос менамояд;

- ошкор карда шуд, ки назарияҳои бартариятҳои нисбӣ ва рақобатии мавҷуда (назарияҳои бартарияти нисбии Хекшер-Олин-Самуэлсон, Столпер-Самуэлсон, Рибчинский, Хекшер-Олин-Ванек ва Ҷонс, бартарияти омилии Самуэлсон-Ҷонс ва парадокси Леонтьев ва назарияи бадалшавии (инверсия)

омилҳо ва шиддатноки талабот, бартарияти рақобатии Линдер, Портер, Познер, Тинберген ва Хикс), қонуният ва тамоюли инкишофи иқтисоди ҷаҳонро ба таври возеҳ нисбат ба иқтисодиёти кишварҳои рӯ ба инкишофро асоснок наменамоянд. Дар диссертатсия ин назария ва моделҳои бартарият аз нигоҳи ба даст овардани бартарият аз ҳисоби самараи “минтақаи дори имконияти ҳамгирой” ё худ **бартарияти ҳамгирой** васеъ карда шудааст;

- аз нуқтаи назари илмӣ пешбинӣ гардид, ки самараи синергетикие, ки дар доираи «мезосатҳи ҳамгирии иқтисодии минтақавӣ» ба вучуд меояд, дар баробари чунин шаклҳои қонуниятҳои инкишофи ҳочагии ҷаҳонии дар назарияи иқтисоди байналмилалӣ эътирофгардида ба монанди; тақвияти “характери кушодагии низомҳои иқтисодӣ”, тақвияти “байналмилалишавии раванди прогресси техники” ва тақвияти «самараи намоиш», имконият медиҳад, ки ташаккули қонунияти нави муосир, аз ҷумла, тақвияти “майли интиҳои минтақаҳои кишварҳои дори иқтисодиёти кушод ба раванди ҳамгирии минтақавӣ”, асоснок карда шавад;

- дар асоси таҳлил ва ҷамъбасти андешаҳои олимони ватанӣ ва ҳориҷӣ, инчунин таҷрибаи ҳочагии ҷаҳонӣ оид ба рушди ҳамгирии минтақавии иқтисодӣ нишонаҳо ва ҳосиятҳои ҳамгирой дар сатҳи микро, макро ва мезоиқтисодиёт муаяйн гардианд ва собит гардид, ки ташаккули минтақаи дори имконияти ҳамгирой ҳамчун ҳолати маҳсуси ҳамгирой ҷараёни ҷаҳонишавиро метезонад ва мавҷудияти ин мезосохтор метавонанд мағҳум ва назарияи ҳамгирии минтақавии иқтисодиро амиқтар ва васеъ намояд. Дар диссертатсия асоснок карда шудааст, ки дар доираи минтақаи дори имконияти ҳамгирой ҳаракати байналмилалии омилҳои истеҳсолоти ҷамъиятӣ, аз ҷумла сармояи инфрасохторӣ ва қувваи корӣ шакли мутақобила пайдо намуда, ҳамзамон савдои ҳориҷӣ дар асоси механизми ҷуброни арза ва тақозо ба молҳои содиршаванда ба роҳ монда мешавад;

- тағсири иқтисодиёти кушоди Ҷумҳурии Тоҷикистон аз мавқеи назарияи бартарияти ҳамгирой, ки бо воситаи самараи “минтақаи дори имконияти ҳамгирой” зоҳир мегардад, нишон медиҳад, ки механизми ҷуброни арза ва тақозо ба молҳои содиршаванда дар савдои байналхалқии кишвар пурра амалӣ нагашта, бар замми ин норасоии сармояи ҳориҷӣ дар иқтисоди кишвар ба назар мерасад. Асоснок гардид, ки айни замон тавозуни манғии савдои ҳориҷӣ ва норасоии сармоя аз ҳисоби интиқоли маблағҳои муҳочирони меҳнатӣ ҳамчун даромад аз содироти қувваи корӣ ва омили истеҳсолоти ҷамъиятӣ, ҷуброн карда мешаванд;

- омилҳо ва захираҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ташаккули “минтақаи дори имконияти ҳамгирой” ошкор кард шуда, асоснок мегардад, ки амалӣ гаштани лоиҳаҳои байналмилалии инфрасохтории наклиётӣ, коммуникатсионӣ, обиҷу энергетикӣ ва туристию рекрессионӣ, инчунин тамоили афзоиши воридот нисбат ба содироти мол аз потенсиали қалони ҷараёни ташаккули мезосатҳи ҳамгирии минтақавии кишвар, маҳсусан майли интиҳои минтақаҳои наздисараҳадии кишвар ба ҷараёни ҳамгирой, шаҳодат медиҳанд.

- бо дарназардошти омилҳо ва захираҳои иқтисодии ташаккул ва рушди «минтақаи дорои имконияти ҳамгирой» самтҳои афзалиятноки амалигардонии манфиатҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи муносабатҳои ҳамгирои минтақавии иқтисодии муосир муайян карда шудааст. Дар диссертасия шаклҳои зохиршавии самараи бартарияти ҳамгирой дар доираи татбиқи лоиҳаҳои байналмилалии минтақавии наклиёти коммуникатсионӣ, обио энергетикӣ, туристию рекреатсионӣ, ва тавсееи муносабатҳои ҳамгирои минтақавӣ дар сатҳи мезоиқтисодиёти кишвар нишон дода шудааст;

- асосҳои институтсионалии ташаккули мезосатҳи ҳамгирои минтақавии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ошкор карда шуда, ҳаракати кишвар ба самти ҳамгирой бо Аврупои бузург ҳамчун самти афзалиятноки ташаккули «минтақаи дорои имконияти ҳамгирой» ва роҳи тезонидани суръати ҷаҳонишавии кишвар ва минтақаҳои он, муайян карда шудааст. Дар диссертасия ин асосҳои институтсионаӣ ҳамчун нерӯи асосии пешбарандай рушди муносабатҳои бозорӣ, рафъи асимметрия дар низомҳои идоракунӣ ва таъсиси ниҳодҳои нави идоракунии корпоративӣ асоснок карда шудаанд;

- муқаррароти илмӣ оид ба зарурияти инкишофи муносабатҳои мезосатҳи ҳамгирой ҳамчун воситаи ба даст овардани «бартарияти ҳамгирой» ва яке аз роҳҳои татбиқи ҳадафҳои стратегии миллии кишвар асоснок карда шудааст. Дар кори диссертасионӣ муайян карда шудааст, ки амалӣ гаштани лоиҳаҳои минтақавию байналмилалии наклиёти коммуникатсионӣ, ҳамзамон ташаккули механизми савдои хориҷии мақсаднок ва «долонҳои сабз», инчунин ба «долонҳои иқтисодӣ» табдил гардидани «долонҳои транзитӣ» ва ниҳоят ташкили кластерҳои фаросарҳадӣ дар шакли кооператсияи истеҳсолоти саноатӣ ва агросаноатӣ бартарияти ҳамгирои минтақавии Тоҷикистонро тақвият бахшида, майли интиҳои ҳамгирои минтақаҳои кишварро ба ҷараёни ҳамгирои минтақавӣ афзуда, раванди татбиқи ҳадафҳои стратегии миллии кишварро тадриҷан таъмин менамояд;

6. Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Ҷанбаҳои назариявии тадқиқоти рисола, моҳият ва мундариҷаи равандҳо, қонуниятҳои рушди иқтисоди ҷаҳонӣ дар шароити ҳамгирои минтақавӣ, маҷмӯи ҳадафҳо, вазифаҳо ва самтҳои афзалиятнок барои истифодаи васеи амалӣ нигаронида шудаанд. Натиҷаҳои таҳқиқот барои муайян намудани устувории шароити савдои хориҷии минтақаҳо, рушди минтақа ҳамчун субъекти иқтисоди кӯшоди милли дар ҷанбаҳои тиҷорату сармоягузорӣ, инчунин ба низом даровардани оқибатҳои мусбӣ ва манғии кӯшодагии иқтисодии минтақаҳо метавонад дар фаъолияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомот ва идораҳои ваколатдор, ки ба татбиқи амалии сиёсати иқтисоди хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муосир, татбиқ карда шавад.

Маводҳои тадқиқотӣ метавонанд дар таълими фанҳои «Назарияи иқтисодӣ», «Макроиқтисод», «Иқтисоди институтсионаӣ», «Иқтисоди байналмилалиӣ», «Тиҷорати байналхалқӣ», «Иқтисоди минтақавӣ», инчунин курсҳои маҳсуси рушди сиёсати иқтисоди хориҷӣ истифода шаванд.

7. Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Тахқиқоти диссертационӣ ба шиносномаи ихтисосҳои КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 08.00.01 – Назарияи иқтисодӣ (08.00.01.01 – Назарияи умумии иқтисодӣ (иқтисоди сиёсӣ)) бандҳои 1.1... қонуниятҳои ҷаҳонишавии иқтисодиёти ҷаҳон ва таъсири он ба фаъолияти низомҳои иқтисодии миллӣ – давлатӣ; ҳамбастагии равандҳои иқтисодию сиёсӣ дар сатҳи миллию давлатӣ, минтақавӣ ва ҷаҳонӣ, таҳдидҳои ҷаҳонишавӣ ва оқибатҳои он; ташаккули сиёсати иқтисодии (стратегия) давлат, 1.3... назарияи иқтисодиёти байналмилаӣ, назарияи иқтисодиёти минтақавӣ: назарияи идоракунии низомҳои иқтисодӣ, 1.4... назарияи таҳаввулотии пешравии иқтисодӣ, назарияи иқтисодиёти гузариш ва шаклдигаркуни низомҳои иқтисодию иҷтимоӣ.

8. Таъиidi диссертатсия ва иттилоот оид ба истифодаи натиҷаҳои он. Мукаррарот ва натиҷаҳои асосии тахқиқоти диссертационӣ аз ҷониби муаллиф дар конференсияҳо ва семинарҳои илмӣ-назариявии сатҳи донишгоҳӣ, ҷумҳурияйӣ ва байналмилаӣ ва раванди баргузор кардани дарсҳои лексионӣ ва семинарӣ пешниҳод карда шудаанд.

9. Интишорот аз рӯйи мавзуи диссертатсия. Интишорот аз рӯйи мавзуи диссертатсия. Мукаррароти асосии тахқиқоти диссертационӣ дар 61 корҳои илмӣ бо ҳачми умумии матни муаллифӣ 950 сах., аз ҷумла, 6 монография бо ҳачми 27,2 ч.ч. 2 мақолаи SCOPUS ва 30 мақола дар нашрияҳои тақризшаванди КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар мачмуъ 70,1 ч.ч. нашр карда шудаанд.

10. Таасиib ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия. Апробатсияи мавзуи тахқиқот дар ҷаласаи кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, (суратҷаласаи № аз 28.08.2023,) гузаронида шудааст. Инчунин, натиҷаҳои тахқиқот дар шакли маърузаҳои шифоҳӣ пешниҳод гардида, дар конференсияҳои илмию амалии байналмилаӣ ва ҷумҳурияйӣ, аз ҷумла: Конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи: “Тоҷикистон дар низоми муосири муносибатҳои молиявӣ-қарзии байналмилаӣ”, (Душанбе, 2021), “Тоҷикистон дар низоми муосири муносибатҳои молиявӣ-қарзии байналмилаӣ”, (Душанбе, 2021), «Приоритетные научные направления XXI века: от теории к практике», (Мурманск, 2015), «Современное общество: научный взгляд молодых», (Челябинск, Федерація Россия 2015), Конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ дар мавзуи: «Арзёбии ҳолати соҳибкории хурдуд миёна дар ҶТ» бахшида ба Солҳои рушди саноат 2022-2026. (Душанбе 2023), Мачмуаи мақолаҳои конференсияи илмӣ - назариявии ҳайати профессорон, устодон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон бахшида ба 30-солагии истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва солҳои рушди дехот, сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ (2019-2021), «От исследований к политике, от политики к практике в количественных социально-экономических исследованиях в эру современных информационных технологий», (Душанбе 2015), (Душанбе 2023), «Государственные инвестиции, налогообложение и их воздействия на

экономический рост», (Душанбе 2014), Материалы республиканской конференции посвящены дню финансовых работников, (Душанбе 2011), Материалы республиканской конференции Академии наук Республики Таджикистан на тему «Молодёжь и современная наука» (Душанбе 2012) ироа шудааст.

ФЕҲРИСТИ ИНТИШОРОТИ МУАЛЛИФ ДОИР БА МАВЗУИ ТАҲЦИҚОТ

Мақолаҳо дар маҷаллаҳои тақризшаванд:

[1-М]. Сафаров Б.Г. Экспортный потенциал страны: Теоретические основы анализа (классические, неоклассические и институциональные подходы) [Текст]: монография / Сафаров Б.Г. - Душанбе: «Ирфон», 2003. – 24 с.

[2-М]. Сафаров Б.Г. Экспортный потенциал Республики Таджикистан: рыночные механизмы реализации (теоретический аспект) [Текст]: монография / Сафаров Б.Г. - ISBN 5-667-01525. - Душанбе: «Ирфон», 2005. – 128 с.

[3-М]. Сафаров Б.Г., Проблемы и перспективы реализации экспортного потенциала Республики Таджикистан через привлечение иностранных инвестиций [Текст]: монография / Б.Г. Сафаров, А.А. Солиев - Душанбе: «Ирфон», 2006. – 144 с.

[4-М]. Сафаров Б.Г., Республика Таджикистан на пути к открытой экономики [Текст]: монография / Сафаров Б.Г. Под общей редакции Сайдмурадов Л.Х. Душанбе: Ирфон, 2008. – 166 с.

[5-М]. Сафаров Б.Г. Регионы Республики Таджикистан: диагностика и методы оценки социально-экономического развития [Текст]: монография / Л.Х. Сайдмурадзода, Ф.М. Муминова, Б.Г. Сафаров, Х.К. Юнусзода - Душанбе: «Маориф», 2021.- 163с.

[6-М]. Сафаров Б.Г. Қонуният ва тамоюли рушди иқтисоди кӯшоди давлатҳои рӯ ба тараққӣ дар шароити муосири ҷаҳонишавӣ [Текст]: монография / Сафаров Б.Г. ISBN 978-99985-41-26-9, БИ №8255,- Душанбе: «Ирфон», 2023.-240 с.

Мақолаҳои чопшуда дар маҷаллаҳои SCOPUS

[7-М]. Safarov B.G., Morkovkin, D.E., Gibadullin A.A., Alpatova, E.A. Definition of factors limiting the growth of industrial production (Определение факторов ограничивающих рост промышленного производства) / B. G. Safarov, D. E. Morkovkin, A. A. Gibadullin, E. A. Alpatova // IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Krasnoyarsk, 16–18 апреля 2020 года / Krasnoyarsk Science and Technology City Hall of the Russian Union of Scientific and Engineering Associations. Vol. 862. – Krasnoyarsk: Institute of Physics and IOP Publishing Limited, 2020. – P. 42013.

[8-М]. Safarov B.G., Ivanova, I.A., Pulyaeva, V.N., Vlasenko, L.V., Gibadullin, A.A. Collaboration of different generations in the digital environment of the economy (Сотрудничество разных поколений в условиях цифровой экономики). / B.G. Safarov, I. A. Ivanova, V. N. Pulyaeva, L. V. Vlasenko [et al.] // IOP Conference Series: Earth and Environmental Science : conference proceedings, Krasnoyarsk, Russia, 13–14 ноября 2019 года / Krasnoyarsk Science

and Technology City Hall of the Russian Union of Scientific and Engineering Associations. Vol. 421. – Krasnoyarsk, Russia: Institute of Physics and IOP Publishing Limited, 2020. – P. 32039.

Мақолаҳо дар мачаллаҳон КОА чопшуда

[9-М]. Сафаров Б.Г. Макроэкономическое регулирование проблемы занятости сельского населения Республики Таджикистан в условиях открытого хозяйства [Текст] / Б.Г. Сафаров // Вестник университета (Российско-Таджикский (славянский) университет) № 8 (7). Выпуск 1. - Душанбе, 2011. - С. 281-287.

[10-М]. Сафаров Б.Г. Страхование экспортной операции как движущий фактор реализации внешнеэкономического интереса Республики Таджикистан [Текст] / Б.Г. Сафаров, М. Рахимов // Вестник педагогического университета (Республика Таджикистан) № 11 (6). - Душанбе, 2011. - С. 20-25.

[11-М]. Сафаров Б.Г. Совершенствование механизмов регулирования внешней трудовой миграции в Республике Таджикистан [Текст] / Б.Г. Сафаров // Вестник Таджикского национального университета № 9 (11). - Душанбе, 2011. - С. 181-186.

[12-М]. Сафаров Б.Г. Экономическая глобализация как ключевой внешний фактор развития национальной и региональной экономики [Текст] / Б.Г. Сафаров, М.Н. Тоджев // Вестник педагогического университета (Республика Таджикистан) № 14 (7). - Душанбе, 2012. - С. 31-38.

[13-М]. Сафаров Б. Г. Развитие внешнеэкономической деятельности регионов Республики Таджикистан в условиях глобализации [Текст] / Б. Г. Сафаров // М. Рыскулбеков атындагы Кыргыз экономикалык университетинин кабарлары. – 2014. – № 1(28). – С. 40-43.

[14-М]. Сафаров Б. Г. Факторный анализ развития внешнеэкономической деятельности регионов Республики Таджикистан [Текст] / Б. Г. Сафаров, Л. А. Эшонджонова // М. Рыскулбеков атындагы Кыргыз экономикалык университетинин кабарлары. – 2014. – № 2(29). – С. 134-138.

[15-М]. Сафаров Б.Г. Рабочая сила как факторный ресурс реализации экспортного потенциала регионов Республики Таджикистан [Текст] / Б.Г. Сафаров // Вестник Центра стратегических исследований при Президенте Республики Таджикистан.- «Таджикистан и современный мир», №3(41).- Душанбе, 2014.-С.100-108.

[16-М]. Сафаров Б.Г. Влияние внешних факторов на экономику Республики Таджикистан [Текст] / Б.Г. Сафаров // Вестник инновационного Евразийского университета, № 1 (57) 2015.- Павлодар, Республика Казахстан, 2015.- С. 81-88.

[17-М]. Сафаров Б.Г. Инвестиционные процессы в Республике Таджикистан: региональный аспект / Б. Г. Сафаров, Д. О. Кандиерова // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2015. – № 2/1(157). – С. 176-185.

[18-М]. Сафаров Б. Г. Развитие экономики Таджикистана в условиях глобализации [Текст] / Б. Г. Сафаров // Вестник Таджикского национального

университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2015. – № 2/4(169). – С. 176-182.

[19-М]. Сафаров Б.Г. Теоретико-методологические основы исследования внешнеэкономической безопасности регионов Республики Таджикистан//Экономики Таджикистана: Стратегия развития, ИЭД АН РТ. Душанбе, 2017. – С.203-207. №4.

[20-М]. Сафаров Б.Г. Институциональные основы формирования и развития рыночной инфраструктуры в приграничных районах Республики Таджикистан [Текст] / Б. Г. Сафаров, М. Н. Ашурев, К. Н. Сайдов // Финансовая экономика. Москва. – 2018. – № 8. – С. 155-159.

[21-М]. Сафаров Б.Г. Вопросы и анализа прогнозирования взаимосвязей между реальными и денежными секторами экономики Таджикистана [Текст] / Б. Г. Сафаров, С. Маъдиев // Экономика Таджикистана. – 2018. – № 4. – С. 38-45.

[22-М]. Сафаров Б. Г. Международная практика тенденции цифровизации экономики [Текст] / Б. Г. Сафаров, Д. У. Усмонов // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2018. – № 9. – С. 104-109.

[23-М]. Сафаров Б. Г. Динамика и структура привлечения иностранных инвестиций в открытую экономику Республики Таджикистан [Текст] / Б. Г. Сафаров, Д. К. Ходжаев // Экономика Таджикистана. – 2019. – № 2. – С. 65-70.

[24-М]. Сафаров Б. Г. Формирование механизма привлечения прямых иностранных инвестиций в экономику Республики Таджикистан [Текст] / Б. Г. Сафаров, Д. К. Ходжаев // Вестник Таджикского государственного университета коммерции. – 2019. – № 2(27). – С. 70-78.

[25-М]. Сафаров Б. Г. Вопросы развития акционерных обществ, созданных с участием государства [Текст] / Б. Г. Сафаров, М. А. Нажмиддинов // Экономика Таджикистана. – 2019. – № 4. – С. 136-143.

[26-М]. Сафаров Б. Г. Механизм обеспечения экономического интереса Республики Таджикистан в условиях глобализации [Текст] / Б. Г. Сафаров, К. С. Шодиев // Паёми Кишоварз – 2019. – № 4. – С. 153-157.

[27-М]. Сафаров Б. Г. Ҳамгирои иқтисодии давлатҳои Осиёи Марказӣ: муаммоҳо ва имкониятҳои рушд [Матн] / Б. Г. Сафаров, М. С. Содиков // Паёми молия ва иқтисод. – 2020. – №. 2(22). – С. 57-63.

[28-М]. Сафаров Б. Г. Рушди минтақаҳои озоди иқтисодӣ ҳамчун шакли ҳамгирои мезоиқтисодии кишварҳои ҷаҳон [Матн] / Б. Г. Сафаров, Ф. Ҳ. Давлатов // Паёми молия ва иқтисод. – 2020. – №. 3(23). – С. 35-43.

[29-М]. Сафаров Б. Г. Мезоуровневая интеграция как результат самодвижения открытой экономики регионов страны [Текст] / Б. Г. Сафаров // Финансово-экономический вестник. – 2020. – № 4(24). – С. 42-49.

[30-М]. Сафаров Б. Г. Ташаккули фазои мезоиқтисодӣ ҳамчун омили рушди минтақаҳои кишвар дар шароити ҷаҳонишавӣ [Матн] / Б. Г. Сафаров // Паёми молия ва иқтисод. – 2021. – №. 2(26). – С. 35-43.

[31-М]. Сафаров Б. Г. Беҳтарсозии фазои сармоягузорӣ ва нақши он дар рушди иқтисоди миллӣ [Матн] / Б. Г. Сафаров, Л. З. Юнусова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъияти. – 2021. – №. 6. – С. 68-74.

[32-М]. Сафаров Б. Г. Теоретико-методологические основы исследования внешнеэкономической безопасности Республики Таджикистан (региональный аспект) [Текст] / Б. Г. Сафаров // Финансово-экономический вестник. – 2021. – № 4-1(29). – С. 34-39.

[33-М]. Сафаров Б. Г. Республика Таджикистан в системе международной транспортно-коммуникационной инфраструктуры региональных интеграционных группировок [Текст] / Б. Г. Сафаров // Финансово-экономический вестник. – 2022. – № 1(30). – С. 104-112.

[34-М]. Сафаров Б. Г. Қонуният ва тамоюли инкишофи иқтисоди кӯшоди давлатҳои рӯ ба тараққӣ дар шароити муосир [Матн] / Б. Г. Сафаров // Паёми молия ва иқтисод. – 2022. – №. 4-2(34). – С. 228-245.

[35-М]. Сафаров Б. Г. Ҷанбаҳои назариявӣ ва методологии мағҳуми сармоягузории хориҷӣ [Матн] / Б. Г. Сафаров, М. И. Ҳамроев // Паёми молия ва иқтисод. – 2022. – №. 4-2(34). – С. 34-42.

[36-М]. Сафаров Б. Г. Ҷанбаҳои назариявии рушди инфрасоҳтори бозор дар шароити муосир [Матн] / Б. Г. Сафаров, К.Н. Саидов // Паёми молия ва иқтисод. – 2022. – №.2(31). – С. 43-50.

[37-М]. Сафаров Б. Г. Механизми ҷуброн дар низоми савдои байналхалкӣ ҳамчун унсури раванди ғайрихаттии ҳамгирои минтақавии иқтисодӣ [Матн] / Б. Г. Сафаров, Л. Ҳ. Сайдмуродзода // Паёми молия ва иқтисод. – 2023. – №. 1(35). – С. 6-21.

[38-М]. Сафаров Б. Г. Махсусиятҳои тақвияти ҳамгирои иқтисодии давлатҳои рӯ ба тараққӣ дар низоми хочагии кӯшоди муосир [Матн] / Б. Г. Сафаров // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. – 2023. – №. 2-2(47). – С. 197-207.

[39-М]. Сафаров Б. Г. Асосҳои институционалии рушди мезосатҳи ҳамгирои минтақавии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муосир [Матн] / Б. Г. Сафаров // Паёми молия ва иқтисод. – 2023. – №. 2(35). – С. 42-35.

Дар ҷаласаи кафедраи назарияи иқтисодӣ иштирок доштанд: ҳамагӣ – 20 нафар, аз онҳо бо ҳуқуқи овоздихӣ – 12 нафар. Аз ҷумла, бо ихтисоси диссертасияи муҳокимагардида д.и.и., профессорон 10 нафар. Натиҷаи овоздихӣ: тарафдор – 12 нафар, муқобил – нест, бетараф – нест, дар асоси натиҷаи овоздихӣ:

ҷаласаи кафедра қарор қабул кард:

1. Диссертасияи Сафаров Баҳром Гулматович дар мавзуи «Масъалаҳои назариявии рушди иқтисоди кӯшод дар шароити тақвияти муносибатҳои ҳамгирои минтақавии иқтисодӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.01 – Назарияи иқтисодӣ (08.00.01.01 – Назарияи умумии иқтисодӣ (иқтисоди сиёсӣ)) пешниҳод гардидааст, анҷомёфта ҳисобида шавад;

2. Диссертацияи Сафаров Баҳром Гулматович дар мавзуи « Масъалаҳои назариявии рушди иқтисоди кушод дар шароити тақвияти муносабатҳои ҳамгирии минтақавии иқтисодӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» бо назардошти ислоҳи эродҳои гирифташуда аз ҷониби баромадкунандагон ба Шури диссертационии 6D.KOA-004 назди Доғишгоҳи миллии Тоҷикистон барои химоя тавсия дода шавад;

3. Қарори кафедра назарияи иқтисодии Доғишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон аз 30 августи соли 2023, суратмаҷлиси №5 тасдиқ карда шавад.

Раис:

д.и.и., дотсент, профессори кафедраи
фаъолияти бонкии ДДМИТ

Шарипов Б.М.

Котиб:

н.и.и., дотсент, мудири кафедраи
назарияи иқтисодии ДДМИТ

Насриддинов Ф.Б.

Дурустии имзоҳои Шарипов Б.М. ва Насриддинов Ф.Б. тасдиқ менамоям
Сардори шӯъбаи қадрҳо
ва корҳои маҳсуси ДДМИТ

